



## אחרי שהאדם נטהר מהעוונות שמסתיר ממנו לראות את האמת, הוא יכול לקבל הארת מצות סוכה!!!

הוא חָדִי בְּבִנּוּי (-הקב"ה שמח עם בניו). זָכָאָה חוֹלְקֶהוֹן בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי (-אשרי חלקיהם בעולם הזה ובעולם הבא), "עכ"ל הזוה"ק.

מדברי הזוהר הק' האלו רואים, שיש עוד עמוק בענין קריאת שם 'סוכות' לאותו מקום, כי 'מאחורי הסיפור' התרחש כאן מלחמת מוחות ערה בין כוחות השטן לכלל ישראל, וקריאת שם המקום ההוא סוכות, מרמז על זה שכלל ישראל בורח לתוך הסוכה שמגין עליהם מהמקטרגים.

ובספר חמדת ימים הביא על פי דברי הזוהר הק' האלו, את מנהג המדקדקים לעסוק במצות סוכה מיד במוצאי יו"ט פ, וכותב על זה בזה"ל: "על כן נהגו המדקדקים בעלי נפש במוצאי יום הכפורים תכף ומיד אחר גמר סעודתן קודם שיעשו שום מלאכה עוסקים במצות סוכה, מן טעם הכתוב, וַיָּשֶׁב בְּיוֹם הַהוּא עֵשׂוֹ לְדָרְכּוֹ שְׁעִירָה (בראשית לג, טז) שהוא שעיר יום הכפורים אשר הוא מנת חלקו וכוסו, ומיד כיון דאתפרש ההוא מקטרגא, ויעקב נסע סכתה לעשות מצות סוכה, עכ"ל.

כלומר שישנה שייכות עמוקה בין מצות סוכה לבין הימים הנוראים, ולא הזדמנו במקרה לפונדק אחד, כי הסוכה הוא המשך והשלמה להימים הנוראים, ולכן מה טוב ומה נעים להמשיך מיד אחרי יום כיפור במצות הסוכה.

### « מדוע יום טוב סוכות מסוגל לשמחה?? »

כדי לבאר בעומק יותר השייכות בין סוכה לימים נוראים, צריך לעיין בטעם שעושים מצות סוכה, כתוב בתורה הק' בַּסֶּכֶת תִּשְׁבּוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּכֶת, לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתִּיכֶם כִּי בַּסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם (ויקרא כג, מב-מג). והנה, בין כל מצוות התורה ישנן דיעות שהכוונה מעכבת בהן ויש שאינה מעכבת, אולם במצות סוכה כתב הב"ח (ריש ס' תרכ"ה) דכולי עלמא לא פליגי שהיא צריכה כוונה, דהא מקרא מלא דיבר הכתוב לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתִּיכֶם, ומעתה אם בכל מצוה ומצוה עלינו להתבונן במהותה, וכפי שנתבאר, הרי על אחת כמה וכמה שצריך להתבונן בעניין מצוות ישיבת סוכה, שבה נתנה התורה להדיא טעם המצוה.

והנה, שורש ועיקר המצווה הוא, להביא לידי האמונה בהשי"ת, שהוא הבורא ומנהיג את כל העולם כולו, ברצותו שיעבדם תחת יד מצרים, וברצותו רווח להם בהוציאם מארץ מצרים כי הכל בידי שמים ומזה יבין להנהגת ה' עמו עד עצם היום הזה, כי הכל מיד ה' לטובתו הגמורה, ובידים טובות הוא נתון בכל עת ושעה.

וכה כתב הרשב"ם: "לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתִּיכֶם למען תזכרו, כִּי בַּסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל במדבר ארבעים שנה בלא יישוב ובלא נחלה, ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה, ובתים מלאים כל טוב, ואל תאמרו בלבבכם כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

ביסוד הדברים ביאר הערוך לנר (סיום למס' סוכה, נדפס בסוף המסכתא) מה שאמרו בגמרא (סוכה ב.) לפסול סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה, כי אז נחשב כיושב בצל דפנות ולא בצל סוכה, ומבאר, כי הדפנות המקיפות

### « מה הענין לבנות הסוכה מיד במוצאי יום הקדוש?? »

כתב הרמ"א (בסוף סי' תרכ"ד) בזה"ל: "ומדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום כיפורים בעשית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה". וכן חזר על הדברים בסי' תרכ"ה. ולכאן צ"ב, כי אם אכן טעם הדבר הוא כדי לצאת ממצוה למצוה, כפשטות דברי הרמ"א, אז מדוע צריכים דוקא להתחיל בעשיית הסוכה, הרי ישנם הרבה מצוות שאפשר לעשות, כדי לקיים את הענין הזה.

ולכאן מבואר מזה, שיש איזה ענין מיוחד בהתחלת דוקא מצות סוכה. ובנוסף אנו מגלים בכך, שיש איזה שייכות מיוחדת בין יוה"כ ליו"ט סוכה, ולא רק שהם 'במקרה' נפגשו בתקופה אחת.

כתב הטור (בסי' תי"ז), בזה"ל: "...ושמעתי מאחי הרב יהודה וכו' שהמועדים נתקנו כנגד האבות, פסח כנגד אברהם, דכתיב לוֹשִׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת (בראשית יח, ו) ופסח היה. שבועות כנגד יצחק, שתקיעות שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק. סוכות כנגד יעקב, דכתיב וּלְמַקְנֵהוּ עֲשֵׂה סֶכֶת (בראשית לג, יז), עכ"ל הטור.

והנה, לכאורה כל הענין שיעקב אבינו קרא למקום ההוא סוכות צ"ב, מדוע לא קרא יעקב אבינו שם המקום בית, וכי ה'סוכות' היא העיקר התשמיש שעשה שם, הלא בנה לעצמו שם בית לו לנשיו ולילדיו, וגר שם שנה וחצי. ובכלל, ממתי אדם קורא למקום על שם מה שהוא עשה למקנהו, ועוד מדוע בכלל מספרת התורה הק' מה עשה יעקב אבינו למקנו, את מי מעניין סיפור המקנה ומה הוא בנה בשבילם.

והנה אי' בזוהר הק' (רע"מ קא.) דברים נפלאים בסוד יעקב ועשיו, הקשורים המרומזים בימים טובים של ראש השנה, יום כיפור וסוכות, וז"ל: "וַיִּשְׁטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב לְמִינִל אֲבִתְרִיה וּלְקִטְרָגָא לִיה תְּדִיר (-להתגרות בו תמיד). וַיַּעֲקֹב אֶזְלָא (-הלך) בְּאִינוֹן יוֹמִין דְּבִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכְּפוּרִים (-באותם הימים שבין ראש השנה ויום כיפור) עָרִיק לְאִשְׁתִּיזָא מִנִּיה (-ברח כדי להינצל ממנו). תָּב בְּתִיבְתָּא שְׁנֵי גְרָמִיה בְּתִעֲנִיתָא (-שב בתשובה, והכניס עצמו בתענית), עַד דְּאַתִּי (-עד שבה) רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכְּפוּרִים, כְּדִין יְדַעִי יִשְׂרָאֵל דְּעֵשָׂו בָּא וְעָמוּ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ (-אז יודעים ישראל שעשיו בא עם ארבע מאות איש) כְּלָהוּ מְקַטְרְגֵי זְמִינִין לְקִטְרָגָא לוֹן (-כולם מקטרגים, כולם זמינים לקטרג להם), וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיָּצַר לוֹ, סָגִי בְּעִלּוֹתֵין וּבְעוֹתֵין (-הרבה בתפילות ובקשות), וכו'".

"וכדין אַהֲדָר עֵשָׂו אֶפְטְרוֹפּוֹסָא דְּיַעֲקֹב (-אז עשיו רצה כביכול לדאוג ליעקב) וַיַּעֲקֹב לֹא בָּעָא דּוֹבְשִׁיה וְעוֹקְצִיה (אולם יעקב לא רצה לא מדבשו ולא מעקצו, לכן אמר לו יעקב) יַעֲבֹר נָא אֲדוֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ. כְּדִין וַיָּשֶׁב בְּיוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדָרְכּוֹ, אִימָתִי, בְּשַׁעַת נַעֲלִיהָ, דְּהָא אֲתַפְּרֵשׁ מַעֲמָא קַדִּישָׁא (-שהרי נפרד מן כלל ישראל), וְקַב"ה שְׂבִיק לְחוֹבִיָּהוּ וְכַפֵּר עֲלֵייהוּ (-והקב"ה עוזב את חובותו של כלל ישראל ומכפר עליהם). כְּדִין דְּהָהוּא מְקַטְרָגָא אֲזַל בְּהָהוּא דּוֹרְנָא וְאֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיהוּ (-כיון שאותו המקטרג הלך עם אותו דורון (שנתפרש למעלה) ונפרד מכלל ישראל) בְּעִי קַב"ה לְמַחְדֵּי בְּבִנּוּי (-רוצה הקב"ה לשמוח עם כלל ישראל) מִה כְּתִיב וַיַּעֲקֹב נָסַע סֶכֶתָה וַיָּבֹן לוֹ בֵּית וָגו'. עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֶכֶת. כְּדִין דְּתִיב בַּסֶּכֶת הָא אֲשִׁתִּיזְבוּ מִן מְקַטְרָגָא (-כיון שיושבים בסוכה, ניצולים מן המקטרג) וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ

האדם להרגשה שהוא נמצא בדירת ארעי בכל ימות השנה, וכן"ל, וממילא כל חייו וכל השתמשותו בדירתו היא רק כדי להשיג רוחניות, וממילא יש בדירתו קדושה וברכה כל השנה.

וכן ביארו הקדמונים ז"ל, את הדין דקיי"ל, בשו"ע או"ח (סימן תרכ"ט סי"ג) דכל דבר ההמחובר לקרקע אין מסככין בו, עי"ש, שזהו משום שענין הסוכה הוא להרגיש בעוה"ז בבחי' ארעי, וזהו הרמז שלא יטול סכך שהוא מחובר לקרקע, כי כל ענין הסוכה הוא להיות מנותק מעניני הקרקע והעוה"ז, עכ"ד.

דהנה כתיב שם יַעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָיו וַיָּבֵן לוֹ בַּיִת, וּלְמַקְנָהוּ עָשָׂה סֻכּוֹת עַל פֶּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת (בראשית לג, יז). ובתרגום יונתן שם, כתב, וז"ל: "וּבְנָא לֵיהּ בֵּי מְדֻרְשָׁא וּלְגִיתָיו עֲבַד מְטָלָן בְּגִין כֵּן קָרָא שְׁמָא דְאַתְרָא סוּכּוֹת". והיינו, דפירש ד'ויבן לו בית' היינו שבנה לו בית מדרש, ולמקנהו עשה סוכות, היינו שלצרכי גופו עשה סוכות. והענין בזה, דלחלק הרוחני עשה בית, שהוא בנין חזק וקבוע, אבל לחלק הגשמי עשה סוכות שהוא דירת עראי, וענין זה הוא יסוד חג הסוכות, שאמרה תורה שבעת ימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי, (סוכה ב.), ללמד את האדם שאין ביתו עיקר, אלא צרכי נשמתו הם העיקר, וזה על ידי שעוזב את ביתו ונכנס לסוכה להתייחד בצילא דמהימנותא ודבק בקב"ה.

ובשם רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל מובא, שאמר בדרך מליצה, ד'המצטער פטור מן הסוכה', משום שאם הוא מסוגל להרגיש צער גשמי בסוכה אזי הרי זה סימן שעדיין אין לו שייכות למצות סוכה, כי כל ענין מצות סוכה היא להתנתק מעניני עוה"ז ולהרגיש שהוא בעוה"ז רק ארעי.

וכן איתא בדרך מליצה על מאמר חז"ל, 'גשמים בחג סימן רע לו', דהנה גשמים רומז לכל עניני גשמיות כמבואר בחז"ל בכמה דוכתי, ואם בחג הסוכות יש לאדם שייכות לגשמיות, הרי"ז סימן רע לו.

### « איך אפשר להרגיש את ארעיות האדם בעולם הזה? »

והנה ברור, כי כדי להגיע למצב זה שירגיש האדם דכל מציאותו בעוה"ז היא רק דרך ארעי, צריך מקודם לכן להסיר את טמטום הלב של העבירות, כי כל זמן שאדם קשור לחטאיו ויש לו טמטום הלב אזי ודאי אינו יכול להשיג הרגשה זו, ורק אחרי יום כיפור שהוסר ממנו טמטום הלב, דוקא אז יכולין להשיג ענין זה של דירת ארעי שהוא יסוד מצות סוכה.

ובאופן דומה לזה כתב השפת אמת (עה"ת סוכות תרנ"א), וז"ל: "בימים אלו של סוכות בני ישראל משתוקקין לחסות בצלו של השי"ת, כי עצם נפשות בני ישראל נמשכין אחרי הקב"ה, ורק הבלי העולם מסירין אהבת הלב, ואחרי יוהכ"פ שנטהרו הלבבות, וקיימו מצות ועיניתם את נפשותיכם וגו', וכפי מה שמתרחקים מתאוות הגוף כך מתעורר אהבת הנפש ומשתוקקין אליו יתברך וזוכין לסוכה", עכ"ל.

על פי הנ"ל יכולין להבין למה צריכין לעשות הסוכה מיד במוצאי יום הקדוש לפני שעושים שום מלאכה, כי כבר הבאנו כמה פעמים יסודו של הרמב"ן בספרו האמונה והבטחון (פ"ט) בפירושו את הפסוק אִם תִּעְרִי וְאִם תִּעֲזָרִי וְאִתְּהִיבָהּ עַד שְׁתִּחַפֶּץ (שיר השירים ב, ז), שזה מרמז על ההתעוררות שהאדם מקבל מן השמים, שצריך שיעשה מההתעוררות הזו חפץ בכלי המעשה כדי שתתקיים בו ההתעוררות ולא תפוג ממנו.

לפי"ז כדי שלא לאבוד המדרגה שקיבלו ביוכ"פ, דהאדם בעוה"ז הוא ארעי ושהעוה"ז הוא רק פרוזדור לעוה"ב, צריכין לעשות מיד כלי היינו לבנות סוכה שזה דירת ארעי כדי שלא לאבד מדרגה שקיבלו ביום כיפור.

את הסוכה מרמזות על ענייני עולם הזה המסבב את האדם מלמטה, אולם המשכיל מרים את עיניו כלפי מעלה ויודע שהסכך הוא העיקר, להבין שההשגחה העליונה פקוחה עליו תדיר, והוא מאמין בבורא יתב"ש שמספיק כל צרכיו בכל עת ובכל רגע, ועיקר מצות סוכה הוא להזכיר לבשר ודם את ענן ה' החופף עליו, ועל כן הסכך למעלה מעשרים פסול, שאז יושב בצל דפנות ולא בצל סכך, לרמז על הַשָּׁם בטחונו שתבא לו תשועתו על ידי ענייני העולם שזה פסול, ולא נרצה לפני ה'.

ועל כן נאמר (סוכה ב.), צא מדירת קבע ושב בדירת עראי, וכלשונו של הרה"ק שפת אמת זי"ע (תרמ"ה ד"ה מצות) מצות הסוכה הוא מדת הבטחון בה' יתברך, כמו שכתוב רז"ל (סוכה שם) צא מדירת קבע שלא לבטוח בעושר ובנכסים, רק לבטוח בה', ולכן הוא זמן שמחתנו, כי אין שמחה כשמחת הבוטח בה' באמת, כמו שמבאר בספר חובת הלבבות, ולכן נוסדו תפלות והושענות בחג הזה, לידע כל כל ברכות השנה תלויים רק בעזר השי"ת, ולא לבטוח באסיפת כל התבואות לבית, וכמו שנאמר בְּטַחוּ בּוֹ בְּכָל יַת עִם שֶׁפָּכוּ לְפָנָיו לְבַבְכֶּם (תהלים סב, ט).

ועי"ז רמז ניסוך המים, לשפוך לב כמים לפניו ית', ובודאי כן הוא מוטבע בלבבות בני ישראל, שבכל עת שצריכין ישועה בוטחים בו ית', ולכן השי"ת סוכך עליהם בימים אלו כמו שכתוב וְהַבּוֹטֵחַ בַּה' חֶסֶד יִסְבְּבֵנוּ (תהלים לב, י).

ואכן, לכך נצטוונו לשבת בסוכה דייקא בזמן של וְחַג הָאָסִיף תִּקְוֶינָה הַשָּׁנָה (שמות לד, כב), כי בעת האסיפה יש מקום לחשוש שמא יבוא אדם להיות סמוך ובטוח במעשי ידיו להתפאר, וישכח חלילה כי הקב"ה הוא הזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, ע"כ נצטוונו לקיים מיד מצוות סוכה.

וכך כתב הכלי יקר על הפסוק פֶּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בְּסֻכּוֹת (ויקרא כג, מב), וז"ל: "נקט 'אזרח' שהוא לשון 'תושב', לפי שבזמן אסיפת התבואה מן השדה כל אחד רוצה לילך מן השדה לתוך ביתו לשבת בו ישיבה של קבע, וחששה התורה אולי על ידי ישיבת קבע ירום לבבו כי מצאה ידו כביר וישמן ויבעט. על כן נאמר כל האזרח הרוצה להיות כתושב בעולם הזה ולא כגר, אליו צוה ה' לצאת מדירת קבע לדירת עראי כדי שיכיר בפחיתות ערכו שאינו בעולם הזה כי אם גר ולא תושב, ועל ידי זה לא יבטח בצל קורתו כי אם בצל שד-י יתלונן, כמו שעשו ישראל בצאתם ממצרים שלא ישבו בבתיים ספונין וחשובים, כי אם בהיקף שבעה עננים אשר כבוד ה' היה בתוכם וזהו בצל שד-י ולא בצל קורות בתהים ארזים", עכ"ל.

והנה ודאי אין הכוונה שירגיש כן רק בשבעה ימים אלו, אלא כמו שהביא בעל המכתב מאלהיו (ח"ד) בשם השפת אמת עה"פ חג הַסֻּכּוֹת וגו' שְׂבַעַת יָמִים בְּשָׁנָה וגו' (ויקרא כג, מא), דלכאורה הך 'בשנה' מיותר, "אלא זהו בא לרמז דשבעה ימים אלו צריכים להשפיע ומשפיעין על כל השנה, להרגיש כל השנה שאנחנו בעוה"ז בבחי' ארעי. וכן דייקו מהפסוק חַג הָאָסִיף תִּקְוֶינָה וגו' (שמות לד, כב), והא הו"ל למימר בתקופת השנה, אכן י"ל דנרמז בזה דחג זה משפיע על כל השנה", עכ"ד.

ובשפת אמת על התורה (עניני סוכות תרל"ד) כתב עוד וז"ל: "עיקר הארת השנה תלוי בשבעת ימים אלו, והכלי לקבל הוא השמחה", עכ"ל. וי"ל דגם השמחה בימים אלו הוא ע"י שאנו מרגישים את עצמינו רק ארעי בעוה"ז, וממילא לא חסר לנו כולם, ויש לנו רק לשמוח שזכינו להיות העם הנבחר", ודו"ק.

וכן עיי' שם בהמשך בשפת אמת, שכתוב עוד, "דמצות הסוכה נותנת ברכה והארת קדושה לדירת האדם", עיי"ש, והיינו, דעי" מצות הסוכה הרי מגיע